

БЮЛЕТЕНЬ

Місцева та регіональна політика розвитку

в Україні

Період реалізації:
листопад 2020 – січень 2021

Автори:
Єгор Киян, Юлія Проценко

Січень 2021

ПРО ПРОЕКТ

Поточний бюлетень був розроблений в рамках проекту **«Зміцнення демократичної стійкості ключових державних інституцій в Україні»**. Ініціатива здійснюється Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД) у партнерстві з Інститутом економічних та соціальних реформ в Словаччині (INEKO) та фінансово підтримується за програмою Посольства США в Україні (U.S. Embassy in Ukraine). Проект спрямований на підвищення ефективності державної адміністрації, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства у сфері створення та нагляду за регіональною політикою. Він також спрямований на підвищення прозорості та незалежності ключових регуляторних та судових органів, а також на підвищення прозорості та фінансової стабільності місцевих органів влади і найбільших державних підприємств в Україні.

Публікація представляє оцінку політик місцевого та регіонального рівнів, запроваджених в листопаді 2020 - січні 2021 року. Загалом, до кінця проекту на щоквартальній основі буде зібрано та проранжовано більше 20 місцевих політик.

Головною метою ініціативи є підвищення якості регіонального та/або муніципального регулювання та законодавства шляхом публікації регулярної експертної оцінки соціально-економічних заходів, запропонованих або впроваджених органами місцевого самоврядування в Україні. Метою оцінки є опис та сприяння реформам, антикорупційним практикам, які також можуть бути застосовані й іншими адміністраціями. У той же час, критична оцінка непрозорих та неефективних заходів повинна відрадити представників місцевої та регіональної влади від їх реалізації.

Заходи, включені до цього бюлетеня, були визначені та проаналізовані за підтримки експертної ради, яка була відібрана Міжнародним центром перспективних досліджень на основі їхнього досвіду. Шістьом експертам з відповідними знаннями було запропоновано оцінити обрані місцеві заходи та політику, яка прийнята місцевими та регіональними органами влади.

В результаті, у цій публікації описано шість місцевих та регіональних заходів

Ми сподіваємося, що така практика може просувати гарні ідеї і надихати їх впровадження по всій території України.

РЕЗЮМЕ

В цьому бюлетені експерти зібрали 6 позитивних заходів, які впровадили місцеві органи самоврядування протягом листопада 2020 – січня 2021 року. Заходи були впроваджені в Луганській, Львівській, Миколаївській, Івано-Франківській, Херсонській та Запорізькій областях. Вони різні, але поєднує їх позитивний вплив на добробут та життя громад. Однак, конструктивна критика з боку експертів теж присутня.

Найбільш позитивно експерти оцінили ідею встановлення камер фіксації порушень Правил дорожнього руху у Львівській області, оскільки це покращить безпеку руху в регіоні, сприятиме прозорості покарання порушників правил дорожнього руху та принесе додатковий дохід для бюджету. Проте, без вирішення інших проблем транспортної інфраструктури, сама по собі дана ініціатива може не принести бажаного соціального ефекту.

Другим заходом, який потенційно принесе економічний ефект для Івано-Франківщини, є ініціатива розвитку туризму. Вона вже посприяла нарощенню туристичного потоку, однак без достатньої координації, без необхідного рівня сервісу, і після зняття карантинних обмежень втримати українського туриста буде важче.

На третьому місці по оцінках експертів, опинився інвестиційний план державно-приватного партнерства для Бердянського морського порту, який потребує оновлення та роботи за новими стандартами. Інвестиційні рішення збільшать пропускну здатність порту та кількість робочих місць, створять умови для розвитку бізнесу. Водночас, вирішення частини проблем цілковито залежить від позиції Укрзалізниці щодо тарифів на вантажоперевезення, що може призупинити позитивні зрушення даного проекту.

Наступними за важливістю, експерти відзначили зміни в навчальному процесі, зокрема, використання змішаного навчання включаючи інтерактивні панелі та спеціальне програмне забезпечення для зацікавлення школярів та кращого засвоєння матеріалу у школах Станично-Луганського району. Але навіть така позитивна ініціатива влади може

видатись не надто ефективною в умовах погіршення соціально-економічної ситуації в державі, через проблеми з доступом до Інтернету та інші фактори.

На п'ятій позиції опинилася ініціатива створення геоінформаційної системи (ГІС-порталу) на Херсонщині. Впровадивши аналітичні е-рішення, громади отримують інструменти, ефективного моніторингу та контролю. Проте, головне, щоб дана ініціатива залишилася не тільки у форматі меморандуму, а й отримала практичні результати імплементації. Цей факт не дозволив експертам високо оцінити ініціативу.

На останньому, шостому місці опинилися профінансовані та впроваджені заходи для розвитку туризму в Миколаєві за рахунок впровадження QR-кодів. Така ініціатива може допомогти розвитку туристичної галузі міста, яка наразі є однією з найменш розвинених. Однак, загалом, наявності тільки QR-кодів недостатньо для досягнення значних позитивних змін в туристичній галузі міста.

У свою чергу, слід зазначити, що впроваджені чи заплановані органами місцевого самоврядування заходи повинні контролюватися громадами тих регіонів, у яких вони впроваджуються. Це надасть громадам важіль контролю та участі у важливих для їхнього регіону рішеннях, а органам державного управління, в свою чергу, впевненість в правильності їх дій та прийнятих рішень та підтримку з боку громадян.

Склад експертної ради:

- 1. Береза Альона** – регіональна координаторка проєктів, голова ГО «Жіночий Антикорупційний Рух».
- 2. Блінов Олег** – аналітик НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».
- 3. Католик Ярослав** – регіональний координатор проєктів.
- 4. Кузько Юрій** – виконавчий директор у НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».
- 5. Топонен Юлія** – фасилітатор громад, БО Карітас Маріуполь.
- 6. Проценко Юлія** – економіст-аналітик, МЦПД.

МЕТОДОЛОГІЯ

Відбір заходів для оцінки

Заходи були визначені на основі:

- моніторингу ЗМІ.
- поради місцевих активістів та експертів.
- безпосереднього звернення до органів місцевого самоврядування.

МЦПД прийняв остаточний відбір заходів для оцінки. Акцент був зроблений на широко обговорюваних серед громадськості заходів, а також на заходи, які, на думку МЦПД, є рідкісними, інноваційними та/або важливими для економічного та соціального розвитку країни.

Критерії оцінки

Експерти оцінили всі відібрані заходи за двома індикаторами: якість (тобто сприйняття/ставлення) заходу, а також важливість/значимість заходу для суспільства та економіки на місцевому рівні.

Якість заходу [-3; +3]

Експерти оцінили вплив кожного з заходів і дали йому оцінку. Діапазон:

- 3 - абсолютне несхвалення заходу
- 2 - помірно несхвалення заходу
- 1 - незначне несхвалення заходу
- 0 - статус-кво
- +1 - незначне схвалення заходу
- +2 - помірно схвалення заходу
- +3 - абсолютне схвалення заходу

Важливість заходу для суспільства та економіки (%)

Експерти висловили думку, наскільки важливим і необхідним є захід для суспільства та економіки, для економічного та соціального розвитку на місцевому рівні. Ця категорія підкреслює важливість реформування даної системної особливості в місті чи регіоні. Чим вище оцінка, тим важливішим є захід.

Рейтинг заходу

Для отримання рейтингу заходу, середня оцінка якості заходу була помножена на коефіцієнт, що відображає середнє значення важливості/значення цього показника для місцевого суспільства та економіки. Таким чином, рейтинг оцінюваних заходів потрапляє у діапазон [-300; +300]. Відповідно до цих рейтингових значень, всі заходи проранжовані у таблиці. Рейтинг заходу вказує на його вплив на економічний і соціальний розвиток міста або регіону.

НАЙКРАЦІ ТА НАЙГІРШІ ЗАХОДИ

<i>Назва</i>	<i>Якість [-3; +3]</i>	<i>Важливість [0%; 100%]</i>	<i>Фінальна оцінка [-300; 300]</i>	<i>Місце</i>
У Львівській області запрацювали перші в Західній Україні камери фіксації порушень Правил дорожнього руху в автоматичному режимі	2.67	81.67	217.78	I
Розвиток туристичної інфраструктури Івано-Франківщини	2.5	83.33	208.33	II
Реалізація інвестиційного плану в Бердянському порту	2.17	78.33	169.72	III
Інтерактивні панелі для шкіл Станично-Луганського району	2.33	72.5	169.17	IV
Створення ГІС-порталу на Херсонщині	2	65	130	V
Миколаївська область: QR-коди для розвитку туризму	1.83	44.17	80.97	VI

I. У Львівській області запрацювали перші в Західній Україні камери фіксації порушень Правил дорожнього руху в автоматичному режимі¹

Зміст заходу:

У Львівській області з 30 грудня розпочала роботу система автоматичної фото- та відеофіксації порушень правил дорожнього руху для зменшення кількості порушень швидкісного режиму, які призводили до аварійних ситуацій та ДТП.

На автомобільній дорозі М-06 (Київ – Чоп) запрацювали три камери фіксації правопорушень, які контролюють дотримання вимог Правил дорожнього руху в автоматичному режимі. Камери розміщені поблизу міста Буськ та села Солонка біля Львова у місцях великої концентрації порушень водіями швидкісного режиму, які призводили до аварійних ситуацій і дорожньо-транспортних пригод.

Патрульна поліція Львівської області повідомила, що станом на 12 годину 30 хвилин 31 грудня 2020 року автоматичні системи фото- відеофіксації на цій частині дороги виявили 3754 порушники швидкісного режиму.

За статистикою Міністерства внутрішніх справ у 2020 році в Україні трапилося понад 168 тисяч ДТП, у яких загинула 3541 людина та 31 974 людини отримали травми.

Для вирішення цієї проблеми та спонукання водіїв до дотримання правил дорожнього руху, в країні заплановано створити систему автоматичної фіксації порушень. Перші такі камери було встановлено у Києві та Київській області і за перший день їх роботи було зафіксовано понад 35 тисяч випадків перевищення швидкості. Після фіксації порушень системою інформація надходить до центру обробки патрульної поліції, де розглядається поліцейським, який виносить постанову про штраф. Паперову постанову із спеціальними елементами захисту надсилають власнику авто рекомендованим листом.

Вже після кількох місяців роботи встановлених камер кількість порушень зменшилася в 5 разів, а також втричі зменшилась кількість ДТП в місцях, де було встановлено ці камери.

¹ Досліджував: Кузько Юрій - виконавчий директор у НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень», координатор Центру компетенцій «DoZorro» у Тернопільській області у «Prozorro».

Масове встановлення камер системи автоматичної фото- та відеофіксації порушень правил дорожнього руху у найбільш небезпечних ділянках автомобільних доріг країни повинне призвести до зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод.

Примітки

Даний захід отримав найвищий бал серед експертів, оскільки встановлення камер автоматичної фіксації перевищення швидкості є дуже важливим для безпеки руху, покарання порушників правил дорожнього руху, а також, як наслідок, економічний ефект для бюджету. За кілька тижнів роботи штрафів зафіксовано на дуже пристойну суму.

Однак, три камери замало для вирішення проблеми перевищення швидкості водіями, а накопичення великої кількості судових справ може затягувати процес покарання водіїв. Також, варто розуміти, що це не єдиний спосіб для зменшення кількості ДТП, важливі також стан доріг, наявність якісної розмітки, належного освітлення та інших факторів.

Оцінка: Якість [+2.67] Важливість [81.67%]

II. Розвиток туристичної інфраструктури Івано-Франківщини²

Зміст заходу:

Місцеві бюджети Івано-Франківської області з січня до листопада 2020 року отримали 5,5 млн грн туристичного збору, що більше на 91% від минулорічного показника за аналогічний період.

Через карантин та закриті кордони, внутрішній зелений туризм в Україні набирає популярності, особливо у карпатському регіоні. Однак для розвитку туризму потрібно будувати відповідну інфраструктуру.

Саме тому, у 2-й половині 2020 року проведено ряд заходів для розвитку туристичної інфраструктури в Івано-Франківській області, зокрема:

- Укрзалізниця з 24 грудня запустила поїзди №5/6 Ужгород – Херсон та №149/150 Харків – Ворохта, які курсуватимуть через день. Завдяки цим потягам жителі східних та південних регіонів отримають пряме сполучення з місцями зимового та літнього відпочинку;

- крім транспортного сполучення на Прикарпатті облаштовано кілька нових туристичних маршрутів. Матеївецька громада на Коломийщині завершила реалізацію проєкту з розвитку лікувально-оздоровчого туризму. У межах ініціативи у селах Пилипи, Тростянка, Кропивище розробили три туристичні маршрути загальною протяжністю 41,5 км. На мапу проєкту нанесли 94 локації, встановили 12 інформаційних стендів та 20 вказівників. Для зручності систему навігації інтегрували на Google Maps. Зокрема, нанесено на карту сироварні, пасіки, цех із виробництва кахлю та інші;

- на території Національного природного парку “Гуцульщина”, створено нову еколого-пізнавальну стежку “Хребтом Кормитура” протяжністю 10 кілометрів, яка розрахована на досвідчених мандрівників, з тривалістю переходу – 5 годин;

- у межах реалізації спільного проєкту Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України і компанії Google Україна оцифровано 6 природних і туристичних об’єктів

² Досліджував: Блінов Олег - аналітик НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».

Національного природного парку "Гуцульщина". У майбутньому схожі віртуальні тури будуть створені, для нацпарків "Верховинський" та "Карпатський". Завдяки оцифруванню мільйони мандрівників зможуть переглядати локації та планувати власні мандрівки;

- збільшено межі Національного природного парку "Верховинський". До вже існуючої території парку 12022,9 га., приєднали ще 1695,5 га земель які вилучили у Державного підприємства "Верховинське лісове господарство";

- для популяризації велотуризму на популярних туристичних маршрутах Прикарпаття, влаштовують місця відпочинку для велотуристів. Зокрема 2 таких байк-поінти встановлено у ландшафтному заказнику "Бовкоти", що на Долинщині, в міському парку міста Долина, у Криворівні, на туристичному маршруті до гори Михалків у Косові та в Яремчі – біля річки Прут (поруч водоспаду Пробій).

Загалом, такі зміни є позитивними. Область нарощує обороти туристичного потоку, однак карантин найближчим часом може закінчитись і тоді втримати українського туриста буде важче. Саме тому варто швидко будувати туристичну інфраструктуру та сервіс, не гірші ніж у сусідній Польщі, Словаччині чи Угорщині, поки така можливість є.

Примітки

Івано-Франківська область має значний туристичний потенціал як для літнього так і для зимового туризму. Дуже добре, що органи державної влади і місцевого самоврядування намагаються сприяти його реалізації. Незважаючи на те, що тривалий час транспортне сполучення було, фактично, заморожене, вони змогли знову наростити туристичний потік.

Однак розвиток туризму залежить не лише від розвитку інфраструктури. Ціни на відпочинок зависокі в період пандемії. До того ж цю ініціативу потрібно впроваджувати в більших масштабах та швидше. Також незрозуміло чи є координація розвитку туристичної галузі в межах області чи це автономні ініціативи самих органів місцевого самоврядування.

Оцінка: Якість [+2.5] Важливість [83.33%]

III. Реалізація інвестиційного плану в Бердянському порту³

Зміст заходу:

Бердянськ – важливий і великий морський порт Північного Приазов'я. На сьогодні Бердянський морський торговельний порт – це [потужне державне підприємство](#), що має великий кадровий потенціал, розвинену технологію, необхідні технічні засоби і складські майданчики для перевалки великих вантажів. До того ж, підприємство - великий платник податків, який забезпечує податкові надходження як до державного бюджету, так і до бюджету м. Бердянськ.

3 січня 2020 року морський порт Бердянськ збільшив прохідну осадку для суден на підхідному каналі та в акваторії на 10 см - до 7,8 м. Протягом року тривали підготовчі роботи. А 4-6 листопада 2020 року в Бердянському морському порту був прийнятий перший за останні п'ять років танкер з імпортом дизельним паливом (понад 3 тис. тонн).

Відновлення паспортних глибин дозволяє максимально використовувати можливості порту з обробки суден і робить вантажоперевалку через Бердянськ більш конкурентною.

Одним з пріоритетних питань є збереження доріг від руйнування вантажівками, які прямують з зерном до порту. Вартість перевезення вантажу самоскидом значно дешевше від транспортування зерна залізницею.

Для вирішення цього питання, Бердянський морський термінал «AGRIA» у 4 кварталі 2020 закінчив інвестиційний проект з розвитку портової інфраструктури. Компанія підписала договір з Укрзалізницею про подачу та забирання вагонів. Були реконструйовані залізничні колії для прийняття вагонів з зерновими культурами і подальшим їх навантаженням на судна в Бердянському порту.

Технологічний розвиток потужностей порту, крім зростання його пропускнуої здатності, буде сприяти зниженню питомої ваги перевалки вантажів у вартості зерна. Адже основним вантажопотоком Бердянського морського порту (82%) стало зерно. Ринковими підходами і комплексним сервісом приватні портові оператори сприяють його росту.

³ Досліджувала: Топонен Юлія - фасилітатор громад, БО Карітас Маріуполь.

Зміна логістики дозволить суттєво розвантажити дороги міста та вирішить цілий комплекс проблем, пов'язаних з руйнуванням дорожнього полотна та конфліктами з мешканцями міста, які скаржаться на шум від вантажівок.

Реалізація проєкту відбувалася шляхом реконструкції та переобладнання машинобудівних потужностей по виробництву підйомно-транспортного обладнання в перевантажувальний комплекс, підготовки території для розміщення морського терміналу та забезпечення потреб всієї проєктної потужності в інженерних мережах та офісних приміщень.

Виготовлене ПрАТ «Бердянський завод підйомно-транспортного обладнання» обладнання забезпечує одночасне накопичення зернових та хлібних вантажів до 100 тис. тонн та доведення річного вантажообігу до 2 млн. тонн на рік. Інтенсивність обробки суден сягає 12 тис. тонн на добу.

Для реалізації цього проєкту були залучені приватні інвестиції обсягом 5 мільйонів доларів США.

Прогнози врожаю зернових показують, що вантажна база зернового експорту в регіоні буде щорічно зростати до 10%. Тому, створення високоефективного рентабельного морського терміналу для перевантаження зернових та хлібних вантажів на базі існуючих причалів морського порту Бердянськ має задовольнити потреби зернових трейдерів та сільгоспвиробників у зменшенні витрат при експорті за рахунок транспортної логістики. Додану вартість створює не тільки лінія причалів, прилегла до моря, а й регіон навколо порту.

У листопаді 2020 Кабінет міністрів визначив проєкт по концесії Бердянського порту. Це пов'язано з тим, що доходи порту постійно зменшуються. Всього в затвердженому переліку 103 пріоритетних інвестпроєктів, які будуть реалізовані до 2023 року. Інвестиційні рішення збільшать пропускну здатність порту, забезпечать зростання вантажоперевалки, створять нові робочі місця, забезпечать розвиток всього зернового кластеру Приазов'я. А в довгостроковій перспективі дадуть мультиплікативний ефект, який позитивно вплине на конкурентоспроможність порту.

Примітки

Бердянськ – курортне місто де мало бюджетоутворюючих підприємств. Розвиток інфраструктури порту дуже важливий тому, що він хоч, можливо, і не буде мати суттєвого впливу на суспільство, створить умови для розвитку бізнесу та аграрного сектору економіки. Збільшення відрахувань підприємств до бюджету і створення нових робочих місць має бути одним з першочергових завдань держави.

Водночас, вирішення проблеми знищення доріг вантажівками з зерном цілковито залежить від позиції Укрзалізниці щодо тарифів на вантажоперевезення. Перевезення вантажу автомобільним транспортом дешевше, аніж залізничним. Відповідно, треба розуміти, що державний залізничний перевізник може й не погодитись на зниження своїх тарифів. В такому разі проблеми мешканців лише посиляться.

Оцінка: Якість [+2.17] Важливість [78.33%]

IV. Інтерактивні панелі для шкіл Станично-Луганського району⁴

Зміст заходу:

В останній день 2020 року компанія [EdPro](#) передала 15 комплектів інтерактивних панелей для восьми загальноосвітніх та спеціалізованих шкіл Станично-Луганського району (с. Валуйське, с. Велика Чернігівка, смт. Станиця Луганська, с. Нижньотепле, с. Вільхове та с-ще Широкий).

Загальна вартість інтерактивних панелей складає 1,5 млн грн. Сюди входить вартість обладнання, а також монтаж, доставка та навчання вчителів, яким, по завершенню тренінгів, видається сертифікат підвищення кваліфікації.

Кошти на закупівлю були виділені з районного бюджету. Закупівля була проведена через систему [Prozorro](#).

Панелі облаштовані програмним забезпеченням для проведення інтерактивних уроків та взаємодії з іншим обладнанням у класі. Воно містить понад 1300 3D-презентацій та понад 5000 3D-моделей, численні фото, відео, ілюстрації, інструменти для тренування навичок та пакет зі 100 електронних підручників видавництва “Ранок”, який допоможе об’єднати онлайн та офлайн навчання.

Також, в рамках цієї закупівлі було встановлено 3-річну активацію програми mozaBook з доступом необмеженої кількості вчителів до всіх наявних матеріалів системи або тих, що будуть створені протягом періоду дії підписки.

Учні початкової школи та старшокласники зможуть отримувати актуальну, динамічну та інтерактивну інформацію безпосередньо в програмі чи на сайті з браузерів на своїх комп’ютерах. Вчителі, в свою чергу, з допомогою програмного забезпечення Mozaik Education доповнять уроки інтерактивною складовою.

Інтерактивними панелями компанії EdPro користуються в понад 300 державних та приватних навчальних закладах. З досвіду компанії, школи, які закупили інтерактивне

⁴ Досліджувала: Юлія Проценко - економіст-аналітик, МЦПД.

обладнання для одного класу бачать переваги змішаного навчання та виявляють бажання забезпечити всі класи таким устаткуванням.

Освіта є важливим інструментом для розвитку населення та зниження рівня бідності, покращення стану здоров'я, гендерної рівності, миру та стабільності. На сьогоднішній день не лише в Україні, а й у світі гостро стоїть питання як навчати молодь, які предмети та напрямки викладати для того, щоб вони здобули необхідні навички відповідно до вимог часу. Пандемія та її наслідки гостріше поставили це питання, адже багато годин за уроками діти провели онлайн. Тому, зараз необхідно інвестувати у забезпечення новими технологіями навчальних закладів та в людську інфраструктуру – цифрові навички вчителів та учнів. Поєднання офлайн та онлайн форматів дозволить ефективніше розподіляти час та ресурси, а також покращити якість навчального процесу.

Примітки

Експерти підтримують інвестиції бюджетних коштів в освіту дітей. Освіта повинна бути якісна та цікава. Інтерактивні комплекси не повинні бути чимось унікальним у школах. Позитивним є те, що протягом кількох останніх років подібні закупівлі здійснюються по всій країні.

Але навіть така позитивна ініціатива влади може видатись не надто ефективною, оскільки багато учнів, які навчаються в дистанційному режимі, не мають комп'ютерів чи гаджетів або ж мають проблеми з Інтернетом (особливо в умовах погіршення соціально-економічної ситуації в державі). У такому випадку вони не матимуть змоги скористатись перевагами програми mozaBook. Також, можуть виникати труднощі або опір в опануванні техніки вчителями похилого віку. Ці питання мають бути враховані адміністрацією шкіл та вирішуватися для того, щоб усі учні мали вільний та рівний доступ до якісної освіти, а вчителі мали достатньо можливостей для гарантування якості.

Оцінка: Якість [+2.33] Важливість [72.5%]

V. Створення ГІС-порталу на Херсонщині⁵

Зміст заходу:

11 грудня 2020 року Херсонська обласна державна адміністрація підписала Меморандум про співпрацю з громадською організацією «Товариство дослідників України». В рамках цієї співпраці (проєкту) планується розроблення ГІС-порталу Херсонської області та забезпечення доступу до геоінформації загального користування. Обладміністрація також повідомила, що цей проєкт сприятиме трансформації соціального середовища області у відкрите інформаційне суспільство та підвищить впізнаваність регіону у світі.

Загалом, підписантами заплановані такі результати в рамках майбутньої співпраці: облік природних ресурсів та ландшафтів; оцінка та прогноз соціально-економічного розвитку регіону; поліпшення інвестиційної привабливості регіону; розробка методичних та програмних засобів аналізу і прогнозування соціально-економічного розвитку регіону; проведення збору інформації про геопросторові об'єкти регіону, складання бази геопросторових даних; прогнозування розвитку територій області та зміни їх функцій; за допомогою ГІС підвищити керованість процесами розвитку території як області в цілому, так і окремих територіальних громад зокрема.

Якщо говорити про геоінформаційні технології або ж ГІС-технології, то це технологічна основа створення географічних інформаційних систем. Водночас ГІС - це інформаційно-обчислювальна система, призначена для фіксації, збереження, модифікації, керування, аналізу і відображення усіх форм географічної інформації. ГІС використовується багатьма дослідниками в галузі вивчення проблем навколишнього середовища, для визначення різних показників на географічній сітці. Якщо ж говорити простими словами, то це те, що давно б мало бути створене на рівні областей, регіонів та населених пунктів, адже наявність

⁵ Досліджувала: Береза Альона - регіональна координаторка проєктів, голова ГО «Жіночий Антикорупційний Рух».

зібраної інформації в одному зручному місці та форматі впливає на інвестиційну привабливість.

На жаль, більш ширшої інформації про запровадження ГІС-технологій в Херсонській області знайти не вдалось, адже в регіональних ЗМІ було оприлюднено незначний об'єм інформації – той, що скоріш за все розіслала прес-служба Херсонської ОДА. Також додаткова інформація відсутня і на офіційному сайті Херсонської облдержадміністрації. Лише в матеріалах було оприлюднено інформацію про деталі створення ГІС-порталу.

Під час підписання Меморандуму виконавцями було повідомлено, що ГІС-портал створюватиметься в п'ять етапів. Це такі етапи як збір інформації, оцифровка даних, створення бази даних, розробка самого ГІС-порталу, впровадження та навчання.

Виконавці обіцяють, що в результаті це буде інтерактивна карта Херсонщини, яка матиме такі тематичні розділи:

- загальна характеристика регіону;
- природні умови та ресурси;
- населення;
- господарство;
- гуманітарна сфера;
- екологічний стан;
- безпека життєдіяльності;
- управління та адміністрування;
- просторовий розвиток.

Оцінити реальний стан реалізації проекту та перші результати співпраці громадської організації та облдержадміністрації ще не можливо, адже Меморандум про співпрацю було підписано лише на початку грудня минулого року. Однак наявність обмеженої кількості інформації щодо окреслених задумів, на жаль, призводить до формування великої кількості запитань та сприяє зародженню сумнівів, що в результаті буде створено справді унікальний карту Херсонщини чи, як його назвали виконавці, ГІС-портал. Водночас сама ідея створення

такого продукту на регіональному рівні є позитивним задумом та, у випадку успішної реалізації, може стати гарним прикладом для наслідування іншими регіонами України.

Примітки

За оцінками експертів, ініціатива дуже хороша, адже ГІС-портал є основою для прийняття ефективних рішень на основі даних. Впровадивши аналітичні е-рішення, громади отримують інструменти, з якими зможуть: збільшити надходження до бюджету, ефективно управляти своїми активами, вирішити екологічні проблеми, моніторити навколишнє природне середовище, прогнозувати розвиток несприятливих явищ (ерозії, зсувів, підтоплень тощо), управляти мережею соціальної інфраструктури тощо.

Проте, це лише меморандум і немає гарантії у його реалізації. В описі справедливо зазначена обмеженість інформації щодо умов співпраці Херсонської ОДА та громадської організації, а також відсутність конкретних завдань щодо їхнього спільного проєкту. Це не дозволяє високо його оцінити. Важливо, також, якою інформацією буде наповнюватись ГІС-портал, як довго та чи буде належна його промоція.

Оцінка: Якість [+2] Важливість [65%]

VI. Миколаївська область: QR-коди для розвитку туризму⁶

Зміст заходу:

У Миколаєві в грудні 2020 року в рамках проєкту «Mykolaiv Smart Route» на тринадцяти пам'ятках історії та архітектури встановили інформаційні таблички з QR-кодом та NFC-чіпом. Це дозволить створити інноваційний туристичний пішохідний гід із зануренням в історію Миколаєва та інформацією про цікаві міські об'єкти. Сервіс працює українською, російською та англійською мовами, а інформаційні повідомлення продубльовано, також, шрифтом Брайля.

Таблички виготовлені з алюмінієвого композиту, а їхній дизайн має елементи єдиного стилю бренду «Миколаїв – місто на хвилі».

Автори проєкту вважають, що це допоможе містянам глибше вивчати історію та архітектуру рідного міста, а також спростить туристам знайомство з новими локаціями. Вони зможуть просканувати код та отримати детальну інформацію про пам'ятку історії чи архітектури без допомоги екскурсоводів та перекладачів.

За словами авторів ініціативи, туристи проявили великий інтерес до проєкту. Після встановлення перших трьох табличок за короткий час відбулося більше 200 унікальних сканувань QR-кодів.

Наразі встановлено 13 інформаційних табличок, які розташовані біля:

- 1) Водонапірної вежі інженера Шухова;
- 2) Городища «Дикий сад»;
- 3) Турецького фонтану в яхт-клубі;
- 4) Миколаївської астрономічної обсерваторії;
- 5) Будівлі Водолікарні доктора Кенігсберга;
- 6) Будинку флагманів і командирів – ДОФ;
- 7) Будівлі театру Монте – Миколаївський академічний художній російський драматичний театр;

⁶ Досліджував: Католик Ярослав - регіональний координатор проєктів.

- 8) Казарм флотського екіпажу – Миколаївський обласний краєзнавчий музей;
- 9) Воріт Адміралтейства – прохідна Миколаївського суднобудівного заводу;
- 10) Будівлі Страхового товариства – Миколаївський обласний художній музей ім.

В.В. Верещагіна;

- 11) Будинку Ерліха – Дитяча художня школа;
- 12) Будинку Стоянова;
- 13) Будинку командира Чорноморського флоту – Музей суднобудування і флоту.

Дана ініціатива реалізується Агенцією розвитку Миколаєва – комунальною неприбутковою установою Миколаївської міської ради, створеною для розвитку міста та надання аналітичної підтримки з підготовки інноваційних проєктів Миколаєва. Сам проєкт здобув перемогу в конкурсі «Місто інновацій-2020», що проводиться та фінансово підтримується Миколаївським глиноземним заводом в рамках підписаної між підприємством і містом програми соціального партнерства. Загальний грантовий фонд конкурсу – 2 мільйони гривень.

Реалізація проєкту встановлення інформаційних табличок з QR-кодом та NFC-чіпом може допомогти розвитку туристичної галузі міста, яка наразі є однією з найменш розвинених у Миколаєві, що обумовлено історичною спадщиною міста – закритого осередку оборонної промисловості СРСР. Проте, як зазначається в міській програмі розвитку туристичної галузі, яка вперше в історії міста була розроблена і затверджена у 2019 році, Миколаїв має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму: особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. Збільшення кількості туристів та екскурсантів визначено одним з очікуваних результатів зазначеної програми, а удосконалення наявного туристичного потенціалу – однією з цілей Стратегії розвитку Миколаєва.

Довідка

Миколаївський глиноземний завод («МГЗ») працює з 1980 року і є одним з найбільших підприємств кольорової металургії в Європі. Завод займається випуском металургійного глинозему і товарного гідрату алюмінію, використовуючи в якості сировини боксити, переробка яких здійснюється гідрохімічним способом за методом Байєра. Водночас, в останні роки через збільшення обсягів виробництва завод став найбільшим забруднювачем повітря в області. Більше того – голова Чорноморської митниці Олександр Щуцький у квітні 2020 року заявив про можливу екологічну катастрофу через велику кількість шламу (відходів виробництва), який неналежним чином зберігається на «МГЗ», і, навіть, намагався заблокувати надходження до заводу бокситової сировини.

Однак, Миколаївський глиноземний завод продовжує «підставляти плече» муніципалітету. Окрім фінансування міських проєктів, у грудні 2020 року на території міської лікарні №5 відкрили сучасний корпус модульного типу для лікування пацієнтів з інфекційними захворюваннями, вартістю близько 155 мільйонів гривень.

Примітки

Відповідно до експертних оцінок, даний захід отримав найменше балів. З одного боку, ініціатива схвальна та необхідна, в час розвитку інформаційних технологій надає можливість туристам та мешканцям міста ознайомитися з інформацією про міські об'єкти та підвищити впізнаваність міста.

Однак наявності QR-кодів недостатньо для досягнення суттєвих змін в туристичній та економічній галузях. Також, експерти зазначили, що переваги допомоги, яку надає Миколаївський глиноземний завод муніципалітету не повинні бути важелем при оцінці його негативного впливу на екологію міста.

Оцінка: Якість [+1.83] Важливість [44.17%]